

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM**

VŨ THANH LAM

**DẠY HỌC MÔN TỰ NHIÊN VÀ XÃ HỘI LỚP 3
NHẪM PHÁT TRIỂN NĂNG LỰC GIẢI QUYẾT VẤN ĐỀ
THỰC TIỄN CHO HỌC SINH**

LUẬN VĂN THẠC SĨ KHOA HỌC GIÁO DỤC

THÁI NGUYÊN - 2020

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM**

VŨ THANH LAM

**DẠY HỌC MÔN TỰ NHIÊN VÀ XÃ HỘI LỚP 3
NHẪM PHÁT TRIỂN NĂNG LỰC GIẢI QUYẾT VẤN ĐỀ
THỰC TIỄN CHO HỌC SINH**

Ngành: Giáo dục học (Giáo dục tiểu học)

Mã số: 8.14.01.11

LUẬN VĂN THẠC SĨ KHOA HỌC GIÁO DỤC

Hướng dẫn khoa học: TS. NGUYỄN THỊ THU HẰNG

THÁI NGUYÊN - 2020

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của riêng tôi, các kết quả nghiên cứu trong đề tài này là trung thực và chưa công bố trong bất kỳ công trình nào trước đây. Những số liệu, nhận xét đánh giá được tác giả thu thập từ các nguồn khác nhau có trích dẫn nguồn tài liệu tham khảo. Nếu có phát hiện bất kỳ gian lận nào tôi xin chịu hoàn toàn trách nhiệm trước hội đồng cũng như kết quả luận văn của mình.

TÁC GIẢ LUẬN VĂN

Vũ Thanh Lam

LỜI CẢM ƠN

Tôi xin bày tỏ lòng kính trọng và biết ơn sâu sắc tới **TS. Nguyễn Thị Thu Hằng**, người đã tận tình hướng dẫn, chỉ bảo và giúp đỡ tôi trong suốt quá trình nghiên cứu đề tài.

Tôi xin chân thành cảm ơn các thầy, cô giảng viên trường Đại học Sư phạm Thái Nguyên, khoa Giáo dục tiểu học, khoa sau Đại học đã tạo điều kiện thuận lợi để tôi hoàn thành luận văn này.

Do thời gian có hạn và năng lực bản thân vẫn còn hạn chế nên luận văn không tránh khỏi những thiếu sót nhất định, tôi rất mong nhận được những ý kiến đóng góp của các nhà giáo, các nhà khoa học và các bạn đồng nghiệp để luận văn được hoàn chỉnh hơn.

Xin trân trọng cảm ơn!

TÁC GIẢ LUẬN VĂN

Vũ Thanh Lam

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN	i
LỜI CẢM ƠN.....	ii
MỤC LỤC	iii
DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT.....	vi
DANH MỤC CÁC BẢNG.....	vii
DANH MỤC CÁC HÌNH	viii
MỞ ĐẦU.....	1
1. Lí do chọn đề tài	1
2. Mục đích nghiên cứu	2
3. Khách thể và đối tượng nghiên cứu.....	3
4. Giới hạn và phạm vi nghiên cứu.....	3
5. Giả thuyết khoa học	3
6. Nhiệm vụ nghiên cứu	3
7. Phương pháp nghiên cứu	3
8. Cấu trúc luận văn.....	4
Chương 1: CƠ SỞ LÝ LUẬN VÀ THỰC TIỄN VỀ VIỆC DẠY HỌC	
MÔN TỰ NHIÊN VÀ XÃ HỘI LỚP 3 NHẪM PHÁT TRIỂN NĂNG	
LỰC GIẢI QUYẾT VẤN ĐỀ THỰC TIỄN CHO HỌC SINH.....	5
1.1. Tổng quan một số nghiên cứu về dạy học phát triển năng lực giải quyết	
vấn đề cho học sinh	5
1.1.1. Một số nghiên cứu trên thế giới.....	5
1.1.2. Một số nghiên cứu ở Việt Nam	6
1.1.3. Nhận xét chung	8
1.2. Năng lực và năng lực giải quyết vấn đề thực tiễn	10
1.2.1. Năng lực.....	10
1.2.2. Năng lực giải quyết vấn đề thực tiễn.....	14

1.2.3. Môn Tự nhiên và Xã hội lớp 3	17
1.3. Đặc điểm tâm sinh lí học sinh đầu cấp Tiểu học với việc tổ chức dạy học theo định hướng phát triển năng lực giải quyết vấn đề thực tiễn	20
1.3.1. Về tri giác	20
1.3.2. Về chú ý.....	21
1.3.3. Về trí nhớ.....	21
1.3.4. Về tư duy	22
1.3.5. Về tưởng tượng.....	23
1.3.6. Về ngôn ngữ	23
1.4. Thực trạng dạy học môn Tự nhiên và Xã hội lớp 3 ở một số trường tiểu học hiện nay	24
1.4.1. Mục đích điều tra.....	24
1.4.2. Kế hoạch điều tra.....	24
1.4.3. Tiến hành điều tra	24
1.4.4. Kết quả điều tra.....	24
1.4.5. Nhận xét chung	28
KẾT LUẬN CHƯƠNG 1	29
Chương 2: DẠY HỌC MÔN TỰ NHIÊN VÀ XÃ HỘI LỚP 3 NHẪM PHÁT TRIỂN NĂNG LỰC GIẢI QUYẾT VẤN ĐỀ THỰC TIỄN CHO HỌC SINH	31
2.1. Nguyên tắc xây dựng biện pháp	31
2.1.1. Đảm bảo tính giáo dục.....	31
2.1.2. Đảm bảo tính khoa học và tính hệ thống.....	31
2.1.3. Đảm bảo tính khả thi và hiệu quả.....	31
2.1.4. Phù hợp với đặc điểm về trình độ nhận thức của HS lớp 3.....	32
2.2. Một số biện pháp phát triển năng lực GQVĐ thực tiễn cho HS thông qua dạy học môn Tự nhiên và Xã hội lớp 3	32

2.2.1. Xác định mục tiêu dạy học theo hướng phát triển năng lực giải quyết vấn đề thực tiễn.....	32
2.2.2. Thiết kế các hoạt động dạy học tương ứng theo các bước của tiến trình dạy học phát triển năng lực GQVĐ thực tiễn	37
2.2.3. Lựa chọn và sử dụng kết hợp các phương pháp dạy học theo hướng phát triển năng lực GQVĐ thực tiễn cho học sinh Tiểu học	48
2.2.4. Thiết kế các bài tập thực hành trong môn Tự nhiên và Xã hội 3 để nâng cao năng lực GQVĐ thực tiễn cho học sinh Tiểu học.....	53
KẾT LUẬN CHƯƠNG 2	61
Chương 3: THỰC NGHIỆM SƯ PHẠM	63
3.1. Khái quát về quá trình thực nghiệm	63
3.1.1. Mục đích thực nghiệm.....	63
3.1.2. Đối tượng thực nghiệm.....	63
3.1.3. Thời gian thực nghiệm và đối tượng tham gia thử nghiệm.....	63
3.1.4. Nội dung thực nghiệm	64
3.2. Kết quả thực nghiệm.....	70
3.2.1. Đánh giá định lượng	70
3.2.2. Đánh giá định tính	74
3.2.3. Đánh giá về hứng thú học tập của học sinh.....	76
3.3. Những kết luận rút ra từ thực nghiệm	77
KẾT LUẬN CHƯƠNG 3	78
KẾT LUẬN VÀ KHUYẾN NGHỊ	80
1. Kết luận.....	80
2. Khuyến nghị.....	80
TÀI LIỆU THAM KHẢO.....	81
PHỤ LỤC	

DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT

BTNB	Bàn tay nặn bột
DHTDA	Dạy học theo dự án
ĐC	Đối chứng
HĐTN	Hoạt động trải nghiệm
HS	Học sinh
GDPT	Giáo dục phổ thông
GDKNS	Giáo dục kỹ năng sống
GV	Giáo viên
GQVĐ	Giải quyết vấn đề
GQVĐ TT	Giải quyết vấn đề thực tiễn
NL	Năng lực
PPDH	Phương pháp dạy học
PTNL	Phát triển năng lực
TN	Thực nghiệm
TN - XH	Tự nhiên - Xã hội
TT	Thứ tự
TD	Thể dục
YCCĐ	Yêu cầu cần đạt
SL	Số lượng

DANH MỤC CÁC BẢNG

Bảng 1.1: Mức độ quan tâm của GV đến việc tổ chức các hoạt động nhằm phát triển năng lực giải quyết vấn đề thực tiễn cho học sinh	25
Bảng 1.2: Đánh giá của GV về vai trò của việc phát triển năng lực giải quyết vấn đề thực tiễn thông qua dạy học môn Tự nhiên và Xã hội	25
Bảng 3.1: Kế hoạch thực nghiệm	65
Bảng 3.2: Bảng tiêu chí đánh giá xếp loại học sinh	69
Bảng 3.3: Kết quả bài kiểm tra trước khi thực nghiệm ở bốn lớp.....	71
Bảng 3.4: Kết quả bài kiểm tra sau khi thực nghiệm	72

DANH MỤC CÁC HÌNH

- Hình 3.1: Biểu đồ biểu diễn tần suất kết quả bài khảo sát ở hai lớp 3A, 3B, 3C, 3D trước thực nghiệm 71
- Hình 3.2: Biểu đồ biểu diễn tần suất kết quả bài kiểm tra sau thực nghiệm..... 73